

Analysis Of Reading Appeals Affecting the Borrowing Of Popular Fiction Books In Public Libraries In Tehran

Hadi Jafari

MSc university of Tehran, Tehran, Iran. E-mail: hadijafari0972@gmail.com

Mohammad Khandan

Assistant Prof university of Tehran, Tehran, Iran. E-mail: khandan@ut.ac.ir

Abstract

Objective: Throughout history, one of the most important functions of public libraries has been to be the primary source of fun reading. therefore, the preparation of appropriate storybooks for its clients is one of the main advantages of public libraries. There are many factors that influence the choice of the right storybook for the reader. One of the factors that is important in shaping users' desires and likes is reading traction. Reading Appeals are those factors related to the content of the book and the reader that can be described or understood and can lead to the pleasure of the reader. The purpose of the present study is to analyze the impacts of reading appeals on borrowing to popular fiction books in Tehran's public libraries.

Method: The research method is survey and the data collection tool is a semi-structured questionnaire. The validity of the questionnaire was assessed by consulting with guidance and counseling professors and a number of experts in the field through face validity. Is acceptable. The statistical population of the present study includes 5118 active members of Tehran Public Pirozi Library, which was estimated 357 using Cochran formula. Data were analyzed by SPSS software and descriptive and inferential statistics.

Findings: According to the research findings, four variables of story style, story tone, reader curiosity, and reader's mood were the most important criteria for users to select the book and borrowing it to the Public Library. The research hypothesis test showed no significant relationship between gender and personality variables, storyline, style, tone, author's popularity, book title popularity, and friends 'and experts' recommendation, but no relationship between gender and pacing variables, framing, curiosity and present There is a significant relationship between climate. There was also a significant relationship between the age of the users and the contextual variables, author's popularity, popularity of the title of the book, curiosity, friends 'and experts' recommendation, and mood. On the other hand, there is a significant relationship between education level and the variables of characterization, framing, author's popularity, book title popularity, curiosity and mood.

Conclusion: Since public libraries are considered to be the main hub for the provision of reading texts, identifying effective reading trends in borrowing popular fiction books to library users enables managers and policy makers of public libraries. Identify the audience's view of popular books in order to provide their library collections based on their interests and interests.

Keywords: Appeal, Appeal Reading, Popular Fictions, Loans, Public Libraries, Tehran City

تحلیل کشش‌های خواندن مؤثر بر امانت کتاب‌های داستانی عامه‌پسند در کتابخانه‌های عمومی شهر تهران

هادی جعفری

کارشناسی ارشد دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: hadijafari0972@gmail.com

محمدخندان

استادیار دانشکده مدیریت، دانشگاه تهران، تهران، ایران، رایانامه: khandan@ut.ac.ir

چکیده

هدف: تحلیل کشش‌های خواندن مؤثر بر امانت کتاب‌های داستانی عامه‌پسند در کتابخانه‌های عمومی شهر تهران.

روش: روش پژوهش حاضر پیمایشی و ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه محقق‌ساخته است. روایی پرسش‌نامه با مشورت با اساتید راهنما و مشاور و تعدادی از متخصصان این حوزه و از طریق اعتبار صوری سنجیده شده است و پایایی پرسش‌نامه با توجه به ضریب آلفای کرونباخ که معادل ۰/۷۰۸ را نشان می‌دهد، از پایایی قابل قبولی برخوردار است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل اعضای فعال کتابخانه عمومی پیروزی شهر تهران که ۵۱۱۸ نفر هستند، می‌باشد که با استفاده از روش نمونه‌گیری غیرتصادفی هدفمند و با استفاده از فرمول کوکران ۳۵۷ نفر برآورد شد. داده‌های به دست آمده با نرم‌افزار اس.پی.اس.اس. و روش‌های آمار توصیفی و استنباطی تحلیل شد.

یافته‌ها: بر اساس یافته‌های پژوهش، چهار متغیر سبک داستان، لحن داستان، کنجکاوی خواننده و حال‌وهوای خواننده مهمترین معیارهای کاربران برای انتخاب کتاب و امانت آن در کتابخانه عمومی پیروزی بود. آزمون فرضیه پژوهش نشان داد ارتباط معناداری بین جنسیت و متغیرهای ضرباهنگ، چارچوب‌بندی، کنجکاوی و حال‌وهوا ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین بین سن کاربران و متغیرهای چارچوب‌بندی، محبوبیت نویسنده، محبوبیت عنوان کتاب، کنجکاوی، توصیه دوستان و متخصصان و حال‌وهوا ارتباط معناداری مشاهده شد. از سوی دیگر، بین سطح تحصیلات و متغیرهای شخصیت‌پردازی، چارچوب‌بندی، محبوبیت نویسنده، محبوبیت عنوان کتاب، کنجکاوی و حال‌وهوا ارتباط معناداری وجود دارد.

نتیجه‌گیری: از آنجا که کتابخانه‌های عمومی به عنوان مرکز اصلی فراهم‌آوری متون خواندنی به حساب می‌آیند، شناسایی کشش‌های خواندن مؤثر بر امانت کتاب‌های داستانی عامه‌پسند در بین کاربران کتابخانه، این امکان را به مدیران و سیاست‌گذاران کتابخانه‌های عمومی می‌دهد که دیدگاه مخاطبان خود در زمینه کتاب‌های عامه‌پسند را شناسایی کنند تا مجموعه کتابخانه خود را بر اساس علایق و گرایش آن‌ها تدارک و فراهم آورند.

کلیدواژه‌ها: کتابخانه‌های عمومی، کشش‌های خواندن، داستان‌های عامه‌پسند، امانت، تهران.

مقدمه

کتابخانه‌های عمومی برای برآوردن نیازهای اطلاعاتی، ارتقای فرهنگ و پشتیبانی از آموزش رسمی، به منظور اعتلای جامعه و پیشرفت آن به وجود آمده‌اند و بر اساس همین نیازها، اهداف و فعالیت‌های خود را برنامه‌ریزی می‌کنند. کتابخانه‌ها با شناساندن قابلیت‌های خود به جامعه، آنان را از خدمات خود مطلع و راه را برای استفاده از این خدمات هموار می‌سازند. یکی از وظایف کتابخانه‌های عمومی در جوامع مختلف ترویج خواندن است (محبوب، ۱۳۹۱). این وظیفه دارای این پیش‌فرض روشن‌گرانه است که توان خواندن و نوشتن از جمله نعمت‌هایی است که زندگی را انسانی می‌سازد. بدون شک رشد و توسعه یک کشور در همه‌ی زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی مرهون گسترش خواندن، مطالعه، نشر کتاب و برنامه‌ریزی آموزشی است. جامعه‌ای که در آن خواندن و مطالعه حائز اهمیت باشد، جامعه‌ای توسعه‌یافته است. یکی از عواملی که در ترویج خواندن در جامعه مهم است، نقش کتابخانه‌ها و به طور ویژه کتابخانه‌های عمومی است. در همین راستا، کتابخانه‌های عمومی علاوه بر بهبود فعالیت‌های خود، باید به نحوی عمل کرده که خواننده را جذب کتابخانه کنند. شرط جذب شدن خواننده به کتابخانه برآورده شدن خواسته و نیاز اطلاعاتی خود است و همین امر نیازمند مهارت و تخصص علم اطلاعات و دانش‌شناسی است که در کتابخانه‌های عمومی ارائه خدمات می‌کند. یکی از این مهارت‌ها شناخت کشش‌های یک اثر است. «کشش» در واقع، تلاش برای فهم خواننده و زبان طبیعی او در توصیف دلیل لذتش از خواندن یک اثر است. وقتی به دنبال کشش در یک اثر هستیم، خودمان را کنار می‌گذاریم و به خواننده اثر فکر می‌کنیم. می‌پرسیم چه چیز در اثر هست که بالقوه می‌تواند باعث لذت برخی خواننده‌ها شود. چه چیز در داستان وجود دارد که می‌تواند باعث شود خواننده از این کتاب یا کتاب‌های مشابه خوشش آید.

ساریکس در سال ۱۹۸۳ کتابدار کتابخانه عمومی داونرز گرو^۱ در ایالت ایلینویز آمریکا به همراه دیگر همکارانش بخش مشاوره خوانندگان را راه انداخت. ابتدا آن‌ها تلاش کردند فهرستی از نویسندگان و آثار مختلف را در قالب ژانر دسته‌بندی کنند و با این ابزار کتاب‌های مناسب را به خوانندگان پیشنهاد دهند؛ اما با کار بیشتر در این زمینه و صحبت زیاد با اعضای کتابخانه متوجه شدند که این ابزار برای کار مشاوره خوانندگان کافی نیست. آن‌ها دریافتند که عوامل دیگری هستند که انتخاب یک اثر توسط خواننده را تحت‌الشعاع قرار می‌دهند. عواملی که باعث می‌شود یک نویسنده را به دیگری و یک کتاب را به کتاب دیگر ترجیح دهند. با کاوش بیشتر آن‌ها به این نتیجه رسیدند که باید از مفهوم دیگری برای کمک به خوانندگان استفاده کنند؛ و آن این مفهوم «کشش» است. ساریکس (۲۰۰۵) کشش‌های یک اثر را در موارد زیر بیان می‌کند:

- کشش‌های مرتبط با ضرباهنگ؟
- کشش‌های مرتبط با شخصیت‌پردازی؟
- کشش‌های مرتبط با طرح داستان؟

¹. Joyce G. Saricks

². Downers Grove

³. Pacing

⁴. Characterization

⁵. Story Line

- کشش‌های مرتبط با چارچوب^۱ در قالب جو و زمان و مکان وقوع داستان؛
- کشش‌های مرتبط با لحن^۲، حال و هوا^۳ سبک و زبان.

دالی^۴ (۲۰۱۴) با مطالعه رفتار خوانندگان مهاجر در کتابخانه‌های عمومی آمریکای شمالی به این نتیجه رسید که رویکرد موجود که عموماً بر اساس نظرات ساریکس شکل گرفته است، برای پاسخ‌گویی به طیف خاصی از مخاطبان کافی نیست. او نشان داد که مفهوم کشش در مشاوره خوانندگان معاصر، بر مبنای محوریت کتاب است و بیش از آنکه بر خواندن تمرکز شود بر کتاب متمرکز شده است. در واقع، او ادعا می‌کند که مدل ساریکس بیشتر به پرسش «مردم چه می‌خوانند؟» پاسخ می‌دهد تا به پرسش «مردم چرا می‌خوانند؟». او بر این باور است که «کشش» چیزی است که خواننده با استناد به آن دست به عمل خواندن می‌زند.

کشش خواندن در عین حال که عناصر کشش کتاب (ضربانگ، شخصیت، خط داستان و استخوان‌بندی) را در خود دارد. عناصر دیگری نیز دارد که بر مبنای محوریت خواننده شکل می‌گیرند و عبارتند از: ۱. کنجکاوی، ۲. موقعیت شخصی، نیازها و حال و هوای خواننده در آن لحظه، ۳. توصیه دوستان و متخصصان، و ۴. محبوبیت کلی نویسنده، عنوان و کل مجموعه. بر این اساس، عناصر کشش خواندن، ایستا نیستند و بخش پویایی از تجربه خواننده و فرایند خواندن هستند.

آمار نشر کتاب در حوزه ادبیات داستانی در دهه اخیر در ایران نشان می‌دهد که بیشترین میزان چاپ کتاب و تجدید چاپ آن، و نیز ژانر مسلط، رمان‌های عامه‌پسند است. در باب ادبیات عامه‌پسند مباحث متعارضی وجود دارد. مکتب فرانکفورتی‌ها آن را بخشی از صنعت کتاب و آگاهی کاذب و ایدئولوژی دروغینی می‌دانند که توسط طبقه حاکم ایجاد شده و قصد دارد تصویری غیرواقعی و زیبا از جامعه ارائه کند و کارکردی تخریبی دارد. نظریات مطالعات فرهنگی معتقدند که ادبیات عامه‌پسند و اقبال به آن نوعی مقاومت نرم و زنانه در برابر فرهنگ حاکم است و تلاش دارد تا به خوانندگان آن فضایی برای کنار زدن زندگی روزمره ارائه کند و کارکرد مثبت دارد (جوادی یگانه، ۱۳۸۹). ادبیات عامه‌پسند، در بدنه ادبیات هر جامعه‌ای یک ژانر مستقل به شمار می‌آید. وجود این گونه ادبی با ویژگی‌های خاص خود، به نوعی پاسخ به نیازها و خواسته‌های مخاطبان است. امروزه خدمات کتابخانه عمومی مرجعی اصلی برای خواندن تفریحی تلقی می‌شود. داستان‌های عامه‌پسند بخشی از فرهنگ عامه و گونه‌ای از ادبیات است که مخاطبانش توده مردم هستند و بر پایه ذوق و سلیقه و علاقه آنان پدید می‌آید که به همین دلیل تقاضا برای آن‌ها در کتابخانه‌ها بالاتر است. پژوهش‌های زیادی صورت گرفته که نمایانگر این موضوع هستند که بیشترین استفاده از کتابخانه عمومی، لذت بردن از خواندن رمان و داستان است (لانس و همکاران؛ ۲۰۰۱؛ و کاری و سرولا؛ ۲۰۱۲)؛ که این موضوع نشان می‌دهد که تهیه رمان برای کتابخانه‌های عمومی دارای اهمیت بالایی است و یکی از وظایف مهم و اصلی آن‌ها محسوب می‌شود.

1. Frame

2. Tone

3. Mood

4. Dali

5. Lance & et al.

6. Vakkari & Serola

یکی از کارکردهای فرهنگی کتابخانه‌های عمومی «ترویج خواندن» است و از طرفی، عامه مردم بیشتر به سمت داستان‌های عامه‌پسند گرایش و تمایل دارند. به سبب خواندن لذت‌بخش و به دست آوردن تجربه در این موضوع، تهیه رمان‌های مناسب برای خوانندگان و دسترسی راحت و آسان به آن‌ها از مأموریت‌های مهم کتابخانه‌های عمومی به‌شمار می‌رود. به ویژه که بالاترین درصد امانت در کتابخانه‌های عمومی به امانت رمان و داستان مربوط است (هاینسمانز و هیلبرینگ^۱ ۲۰۰۸). بنابراین، اگر کتابخانه‌های عمومی دسترسی به داستان‌های عامه‌پسند را برای کاربران خود فراهم نکنند؛ در واقع، مأموریت خود را درست انجام نداده‌اند.

کتابخانه عمومی وابسته به نهاد کتابخانه‌های عمومی ایران مرجعی اساسی و بنیادی برای خواندن سرگرم‌کننده به‌شمار می‌رود و تهیه رمان مناسب برای کاربران از امتیازهای اصلی کتابخانه‌های عمومی است. بنابراین، باید ابتدا پی برد که خوانندگان به چه نوع کتاب‌هایی علاقه دارند و چه عواملی باعث می‌شود که جذب یک کتاب بشوند، تا در مرحله بعد بتوان این کتاب‌ها را وارد مجموعه کتابخانه خود کرد. امانت کتاب توسط کاربران تحت تأثیر کشش‌های مختلفی صورت می‌گیرد از جمله: کنجکاوی خواننده، توصیه دوستان، موضوع کتاب‌ها، و نویسنده. مطالعات گوناگونی در ارتباط با چگونگی انتخاب کتاب‌های داستانی توسط خواننده در کتابخانه عمومی انجام شده است؛ اما هنوز پژوهش نظام‌مندی در مورد عوامل مؤثر در شناسایی و پیدا کردن داستان‌های عامه‌پسند مناسب در کتابخانه انجام نشده است و مطالعات محدودی در این زمینه انجام گرفته که کدام یک از ویژگی‌های داستان‌های عامه‌پسند، در علاقه و گرایش خوانندگان برای انتخاب این داستان‌ها نقش مؤثری دارد. پژوهش حاضر به بررسی و تحلیل کشش‌های خوانندگان داستان‌های عامه‌پسند که در امانت این نوع داستان‌ها از نظر خوانندگان موثر است، می‌پردازد. پژوهش حاضر درصدد پاسخ به این پرسش است که «چه کشش‌هایی در داستان‌های عامه‌پسند وجود دارد که کاربران آن‌ها را امانت می‌گیرند؟».

پیشینه پژوهش

هاشم‌زاده و دیگران (۱۴۰۳) به تأثیر نشست‌های کتاب‌خوان با محوریت ادبیات نوجوانان بر میزان مسئولیت‌پذیری اعضای ۹ تا ۱۴ سال کتابخانه عمومی شهر مود پرداختند جامعه آماری شامل ۱۲۰ عضو نوجوان کتابخانه عمومی شهر مود است که تعداد ۴۰ نفر به صورت تصادفی به عنوان نمونه در دو گروه ۲۰ نفری، انتخاب شدند. میانگین مسئولیت‌پذیری اعضای نوجوان کتابخانه به‌طور معنی‌دار بیشتر از حد متوسط و کمتر از حد مطلوب بود. نشست‌های کتاب‌خوان با محوریت ادبیات نوجوانان منجر به تغییر مسئولیت‌پذیری و مؤلفه‌های آن یعنی خودمدیریتی، نظم‌پذیری، امانتداری، وظیفه‌شناسی، قانونمندی، سازمان‌یافتگی و پیشرفت‌گرایی در نوجوانان شده است. همچنین می‌توان گفت که نشست‌های کتاب‌خوان با محوریت ادبیات نوجوانان در تغییر مسئولیت‌پذیری و مؤلفه‌های آن تأثیر دارد.

کوهی رستمی و دیگران (۱۴۰۲) در پژوهش خود که به بررسی تأثیر عوامل جامعه‌شناختی بر عادت خواندن دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز پرداختند نشان دادند که عوامل جامعه‌شناختی مانند جنسیت، سرمایه فرهنگی و سرمایه اقتصادی بر عادت خواندن اثرگذار هستند. در نتیجه، برای ایجاد عادت به خواندن در دانشجویان، ابتدا باید علاوه بر

^۱. Huysmans & Hillebrink

توجه به جنسیت، به شرایط فرهنگی و اقتصادی آنها، همچون اختصاص دادن بخشی از درآمد به خرید ابزارهای فرهنگی، نگرش خانواده نسبت به خواندن، روش‌های آموزشی و تربیتی توجه ویژه‌ای شود تا بتوان در یک شرایط مناسب فرهنگی و اقتصادی با ایجاد عادت خواندن به یکی از وظایف مهم در اصلاح برنامه‌های آموزشی با هدف تقویت مهارت‌های دانشجویان دست یافت.

اکبرزاده و دیگران (۱۴۰۱) به تأثیر استفاده از منابع اطلاعاتی دیجیتال هنرهای نمایشی در پیوند دادن کودکان شهرستان کاشان با مطالعه و کتابخوانی پرداختند. یافته‌ها نشان داد که کودکان بین ۷ تا ۱۰ سال به قصه‌گویی نمایشی گرایش و تمایل بیشتری دارند، همچنین نتایج پژوهش نشان داد که هر سه روش دیجیتال قصه‌گویی، کتابخوانی و نمایش فیلم می‌توانند روش‌های مؤثری برای افزایش انگیزش و علاقه‌مندی کودکان ۷ تا ۱۱ سال به مطالعه باشند، اگرچه روش قصه‌گویی، اثربخشی بیشتری دارد. در مجموع هر سه روش برای کودکان موجب علاقه‌مند نمودن کودک به کتابخانه می‌شود به همین دلیل کودکانی که در جلسات دیجیتالی قصه‌گویی نمایشی، کتابخوانی و نمایش فیلم حضور می‌یابند بیشتر به کتابخانه و مطالعه علاقه پیدا می‌کنند. سلطانی (۱۴۰۰) به بررسی کارکرد تعلیمی فانتزی در داستان‌های کودکان و نوجوانان پرداخت این پژوهش به شیوه توصیفی تحلیلی در پی آن است که اثبات کند که ژانر فانتزی نیز همانند داستان‌های غیرفانتزی می‌تواند نقش مؤثری در تعلیم و تربیت کودکان و نوجوانان داشته باشد و بر همین اساس توجه مؤلفان کتاب‌های درسی دانش‌آموزان به این مسئله جلب شود. یاری و دیگران (۱۴۰۰) به شناسایی مؤلفه‌های رفتار انتخاب منابع اطلاعاتی کاربران کتابخانه‌های عمومی پرداختند پژوهش با رویکرد کیفی و به روش فراترکیب با استفاده از روش هفت مرحله‌ای سندلوسکی و باروسو انجام شد. در مجموع، ۱۷۶ کد در ۲۶ مفهوم و ۵ مقوله اصلی که شامل عوامل مرتبط با کاربر، عوامل مرتبط با کتاب، عوامل مرتبط با کتابخانه، موانع و محدودیت‌ها، و توصیه‌ها و تولیدات نمایشی از آثار شدند. رفتار انتخاب منابع اطلاعاتی کاربران کتابخانه‌های عمومی گویای پیچیدگی و تأثیرپذیری این رفتار از عوامل گسترده و متعددی شامل تفاوت‌های فردی، ویژگی‌های ظاهری و محتوایی کتاب و عوامل محیطی است.

عرب‌شیبانی و دیگران (۱۳۹۷) در پژوهشی به تحلیل محتوایی شخصیت‌پردازی در رمان‌های پر فروش دهه ۱۳۸۰ پرداختند. یافته‌ها نشان داد که شخصیت‌های اصلی بیشتر این رمان‌ها با مسائل و مشکلات مشابهی نظیر فقر، بیماری، خودکشی، مرگ عزیزان و بیماری‌های روحی و ... روبه‌رو بودند و پایان تلخی داشتند؛ فقط زندگی ۴۰ درصد از شخصیت‌ها تا آخر ادامه یافت و ۲۲ درصد در طول داستان مجبور به ترک زندگی مشترک خود شدند. ۱۱ درصد از رمان‌ها نیز در خلال داستان به حیات قهرمان خاتمه دادند. قهرمانان ۱۱ درصد از رمان، در انتهای داستان به جنون و سایر بیماری‌های روانی مبتلا شده‌اند. علی‌رغم نکات مثبت رمان‌ها، بیشتر رمان‌های پر فروش فضایی غم‌آلود، سیاه و متفاوت با واقعیت را به تصویر می‌کشند. شخصیت‌های اصلی در بیشتر رمان‌ها یا به طور طبیعی از دنیا می‌روند یا اقدام به خودکشی می‌کنند.

یاری و اجاقی (۱۳۹۶) پژوهشی با عنوان «شناخت عوامل اثرگذار بر خواندن لذت‌بخش» با هدف شناسایی دیدگاه کتابداران و اعضای کتابخانه‌های عمومی شهر کرمانشاه در خصوص عوامل اثرگذار بر خواندن لذت‌بخش انجام دادند. این پژوهش با رویکرد روش شناختی کیفی و روش پژوهش تحلیل محتوا با استفاده از مصاحبه با ۳۳ نفر از کتابداران و اعضای کتابخانه‌های

عمومی شهر کرمانشاه در پاییز سال ۱۳۹۵ صورت گرفت. تحلیل داده‌ها منجر به استخراج دو مقوله اصلی عوامل درونی و بیرونی شد. نتایج نشان می‌دهد حصول خواندن لذت‌بخش اگرچه بستگی به خصوصیات درونی (موضوعات مورد علاقه، خودانگیزگی و اختیار، انگاره‌های خواندن، انگیزه‌ها، نیاز و هدف، پیش‌داشته‌ها، احساسات، کاربردنگری، شناخت، ارتباط و تعامل و پیوند) و شخصیتی افراد دارد؛ اما در این میان عوامل بیرونی (در موضوع نهادها شامل زیرموضوعات خانواده، نظام آموزشی، کتابخانه‌ها، خلق‌کنندگان محتوا، توزیع‌کنندگان محتوا، رسانه‌ها و در موضوع شرایط و امکانات شامل زیرموضوعات موضوع مطالعاتی، زمان، مکان و محمل‌های خواندن) نیز اثرگذارند. بنابراین، در ایجاد خواندن لذت‌بخش، فرد در یک سمت و عواملی نظیر خانواده، نظام آموزشی، کتابخانه‌ها و نظایر آن در سمت دیگر قرار دارند که هماهنگی و تلاش مشترک همه آن‌ها فراهم‌کننده لذت خواندن است.

صابری و زمانپور (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «واکاوی جاذبه‌های داستان‌های ترجمه‌شده کودک و نوجوان» با هدف مطالعه مؤلفه‌های جذابیت در داستان‌های ترجمه‌شده نوجوان دریافتند که عناصر اصلی داستان از جمله پیرنگ، شخصیت‌پردازی، صحنه‌پردازی، درونمایه و زاویه دید در داستان می‌تواند در جذب مخاطب نوجوان که در جستجوی هویت‌یابی و ارضای کنجکاوی است، نقش ویژه داشته باشد.

معدنی و علم‌زاده (۱۳۹۴) به پژوهشی با عنوان «عوامل مؤثر در گرایش نوجوانان به خواندن داستان‌های فانتزی (با تأکید بر هری‌پاتر)» با هدف بررسی عوامل مؤثر در گرایش نوجوانان به خواندن داستان‌های فانتزی با تأکید بر هری‌پاتر پرداختند. این پژوهش با استفاده از نظریه فیش باین و آیزن انجام شده است. بر اساس نتایج پژوهش، تمایلات رفتاری (نیت خواندن) بیشتر پاسخ‌گویان به خواندن داستان‌های فانتزی و هری‌پاتر مطلوب بوده است. روابط بین متغیرها نشان داد که همبستگی ضعیفی بین متغیرهای ارتباطات جمعی و تبلیغات، رفتار قبلی، کنترل رفتاری ادراک شده، انتظارات دیگران و انگیزه پیروی از انتظارات دیگران با متغیر نیت خواندن وجود دارد. همچنین بین متغیرهای ارزیابی فایده، انتظار فایده و ویژگی داستان‌های هری‌پاتر با متغیر نیت خواندن همبستگی متوسطی وجود دارد؛ از بین متغیرهای زمینه‌ای سن، جنسیت، مقطع تحصیلی و معدل، تنها متغیر مقطع تحصیلی دارای همبستگی ضعیفی با متغیر نیت خواندن است. بین نیت خواندن و رفتار خواندن داستان‌های فانتزی همبستگی قوی و محکمی وجود دارد.

حریری و کرکوتی (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان «علل گرایش به مطالعه کتاب‌های روان‌شناسی عامه‌پسند مطالعه موردی: کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران» با هدف تبیین علل گرایش به مطالعه کتاب‌های روان‌شناسی عامه‌پسند و بررسی سودمندی این منابع پرداختند. یافته‌ها نشان داد که گرایش به کتاب‌های روان‌شناسی عامه‌پسند از هر دو دسته علل اجتماعی و فردی است. مهمترین علت فردی مطالعه کتاب‌های روان‌شناسی عامه‌پسند در بین مراجعه‌کنندگان این پژوهش، پرکردن اوقات فراغت بیان شده است. بر اساس نتایج پژوهش، مهمترین عامل اجتماعی مطالعه کتاب‌های روان‌شناسی عامه‌پسند، مطالعه این گونه کتاب‌ها از سوی خانواده است. تأثیرپذیری افراد از محیط خانواده امری تایید شده در حوزه علم رفتار است و به نظر می‌رسد در زمینه رفتارهای مطالعه نیز این تأثیر و الگوپذیری وجود دارد و گرایش‌های مطالعاتی افراد در محیط خانواده شکل می‌گیرد. دومین عامل اجتماعی مطالعه کتاب‌های روان‌شناسی عامه‌پسند مربوط به آشنایی از طریق

برنامه‌های روان‌شناسی تلویزیون و دیگر رسانه‌های جمعی بود. بر اساس نتایج آزمون فرضیه پژوهش، عوامل اجتماعی بیش از عوامل فردی در گرایش به مطالعه کتاب‌های روان‌شناسی عامه‌پسند تأثیر دارد.

در بررسی پیشنهادی خارجی مواردی که بیشترین ارتباط را داشته‌اند در ادامه ذکر شده‌اند.

سیومین^۱ (۲۰۲۴) به بررسی عوامل تعیین کننده برای امانت گرفتن از کتابخانه‌های عمومی در منطقه هلسینکی فنلاند پرداخت. نتایج نشان داد که با توجه به اینکه فنلاندی‌ها به شدت از کتابخانه‌های عمومی استفاده می‌کنند؛ اهمیت آگاهی عمومی از رمان در تعیین تقاضای نقش مهمی دارد. رمان‌های پر فروش به طور گسترده اطلاع‌رسانی می‌شوند و در نقد روزنامه‌ها و مجلات با تیراژ وسیع در ایجاد آگاهی بسیار مهم است که تأثیر دوگانه دارد: که هم تقاضای خرید و هم تقاضای امانت را افزایش می‌دهد.

سیومین (۲۰۲۳) که در مطالعه خود به ارزیابی ژانر رمان‌ها بر امانت گرفتن آن‌ها پرداخته که نتایج نشان داد که همه کتاب‌ها با گذشت زمان تقاضا برای امانت آن‌ها کاهش می‌یابند. بنابراین، به نظر نمی‌رسد ژانر رمان عامل مهمی در امانت گرفتن از کتابخانه‌های عمومی باشد، در حالی که سایر عوامل تعیین کننده کنترل شده‌اند. قیمت خرده‌فروشی تأثیر مثبتی بر امانت‌گیری دارد و کتاب‌های گران قیمت بیشتر امانت گرفته می‌شوند و مشتریان کتابخانه‌ها حاضرند منتظر بمانند تا بتوانند رمان را امانت بگیرند و رمان را خریداری نمی‌کنند. کشش قیمتی مثبت کوچک اما همچنان قابل توجه است.

ویتلا^۲ (۲۰۲۲) در پژوهش خود چگونگی استفاده کتابخانه‌های عمومی از رمان‌های گرافیکی و مجموعه‌های کمیک برای تقویت جوامع کتابخوان را مورد بررسی قرار دادند. کمیک‌ها رسانه‌ای غنی هستند که در دهه گذشته و پس از آن شاهد افزایش حمایت خوانندگان بوده‌اند و جامعه کمیک‌خوانی متنوع است. کتابخانه‌های عمومی می‌توانند بیشتر از نمایش فیلم‌های ابرقهرمانی یا دیگر برنامه‌های کمیک سطحی که ارزش کمی به تجربه کمیک‌خوانی اضافه می‌کنند، انجام دهند. از طریق مشارکت بیرونی با مدارس و سایر مؤسسات، کتابخانه‌های عمومی می‌توانند از طرح‌های سواد بصری مانند «باشگاه کتاب‌های مصور TLCP» برای ارتباط با جامعه کمیک‌خوانی حمایت کرده و از آن‌ها الگوبرداری کنند.

جاکوبی و ادلفسن^۳ (۲۰۲۰) در مورد نحوه انتخاب کتاب در میان ۶۱ کودک پیش دبستانی در ایالات آمریکا پژوهش انجام دادند. کودکانی که در این پژوهش شرکت کردند مورد مصاحبه و مشاهده قرار گرفتند و یافته‌ها نشان داد که همه کودکان کتاب‌هایی را که شخصیت‌های محبوب کارتون روی جلد آن‌ها بود یا با شخصیت روی جلد آشنایی داشتند با تمایل و ذوق بیشتری انتخاب کردند.

تیلور، هورا و کروگر^۴ (۲۰۱۹) در مطالعه‌ای نحوه تعامل دانش‌آموزان کلاس ششم ایالت‌های غرب آمریکا را با مجموعه داستان و درک معلمان‌شان از انتخاب کتاب توسط آن‌ها بررسی کردند. داده‌ها شامل مشاهده و ضبط ویدئویی از فعالیت مروری ۱۶ دانش‌آموز کلاس ششم در چهار زمان مختلف بود، مصاحبه با هشت دانش‌آموز و پاسخ‌های نظرسنجی از هشت معلم

¹. Suominen

². Vitella

³. Jacoby & Edlefsen

⁴. Taylor, Hora, & Krueger

کلاس است. یافته‌ها نشان داد که دانش‌آموزان از دانش قبلی خود در مورد ژانر داستان برای انتخاب کتاب استفاده می‌کردند، مرور با دوستان خود را ترجیح می‌دادند و احتمال بیشتری داشت که کتاب را ترک کنند، و تمایل داشتند ژانرها را حتی زمانی که با یک ژانر خاص به کتابخانه می‌آمدند مرور کنند. معلمان کلاس، ژانرسازی را وسیله‌ای برای حمایت از دانش‌آموزان به عنوان خوانندگان می‌دانستند و از اینکه سازمان کتابخانه اهداف درسی آن‌ها را در مورد آموزش مفهوم ژانر تقویت می‌کرد، قدردانی می‌کردند.

لی، وندلهارت و چو^۱ (۲۰۱۷) در پژوهشی با عنوان به سوی درک کشش‌های متقابل رسانه‌ها برای مشاوره خوانندگان با هدف درک اینکه چه نوع کشش‌هایی در هنگام انتخاب رسانه برای مصرف مهم است، پرداختند. پژوهش آن‌ها در دو مرحله «تحلیل دامنه و مطالعه کاربر» انجام شد. مرحله اول بر تحلیل دامنه بر مبنای بررسی ادبیات موجود و مشورت با متخصصین دامنه تمرکز داشت و با بررسی ادبیات موجود در حوزه‌های مختلف، از جمله علم اطلاعات و دانش‌شناسی، روان‌شناسی، بازاریابی و مطالعات رسانه‌ای آغاز شد. در این مرحله، همچنین منابع آنلاین، از جمله، وبسایت‌ها، کتابشناسی‌ها، شاخص‌ها و پایگاه‌های داده‌ای شناسایی و بررسی شد که بر اساس تجزیه و تحلیل این منابع، ۱۹ عنصر کشش را شناسایی و استخراج کردند. در مرحله دوم، با ۳۰ شرکت‌کننده مصاحبه صورت گرفت که به طور فعال از چند نوع رسانه استفاده می‌کنند تا درک کنند چه نوع کشش‌هایی در هنگام انتخاب رسانه برای مصرف آن‌ها مهم است که در انتها ۵ نوع کشش را که کاربران برای انتخاب رسانه‌های مورد نظر خود بیشتر استفاده می‌کردند را مشخص کردند که عبارتند از: خلق و خوی یا حالت، زمینه، صحنه‌پردازی، پیچیدگی، و شخصیت‌پردازی.

دالی (۲۰۱۴) در مقاله‌ای با عنوان «از کشش کتاب تا کشش خواندن: بازتعریف مفهوم کشش در مشاوره خوانندگان» با مطالعه رفتار خوانندگان مهاجر در کتابخانه‌های عمومی به این نتیجه رسید که رویکرد موجود که عموماً بر اساس نظرات جویس جی. ساریکس شکل گرفته است، برای پاسخ‌گویی به طیف خاصی از مخاطبان کافی نیست. او معتقد است که کشش خواندن در عین حال که عناصر کشش کتاب (ضرباهنگ، شخصیت، خط داستان و استخوان‌بندی) را در خود دارد، عناصر بیشتری نیز دارد که بر مبنای محوریت خواننده شکل می‌گیرند و عبارتند از: ۱. کنجکاوی؛ ۲. موقعیت شخصی، نیازها و حال و هوای خواننده در آن لحظه؛ ۳. توصیه دوستان و متخصصان؛ ۴. محبوبیت کلی نویسنده، عنوان و کل مجموعه.

سنویراتنی^۲ (۲۰۱۴) در پژوهشی با عنوان «خواندن داستان: انتخاب کتاب‌های داستانی توسط خوانندگان در کتابخانه دانشگاه مرطوبا» به بررسی روش‌های انتخابی خوانندگان کتاب‌های داستانی از ابعاد روان‌شناختی و جامعه‌شناختی پرداخت. نتایج پژوهش وی نشان داد، خوانندگانی که تعلق و وفاداری بیشتری به نویسندگان رمان‌ها دارند، با نام خوانندگان نویسنده خاص طبقه‌بندی می‌شوند و خوانندگانی که دامنه انتخابی آن‌ها وسیع است، با نام خوانندگان نویسنده متوسط و خاص طبقه‌بندی می‌شوند. همچنین ارزش‌های شخصی و سلیقه خواندن، شیوه زندگی، خانواده، دوستان و رسانه‌های جمعی از تأثیرگذارترین عناصر در انتخاب داستان در این پژوهش بودند.

^۱. Lee, Windleharth & Cho

^۲. Seneviratni

میکونن و وکاری (۲۰۱۲) در پژوهشی با عنوان «تاکتیک‌های جستجو خوانندگان برای دسترسی به کتاب‌ها در کتابخانه‌های عمومی» با هدف بررسی محبوبیت تاکتیک‌های جستجوی عمده کتاب‌های داستان در کتابخانه‌های عمومی، به بررسی روش‌های دسترسی به رمان در بین خوانندگان بزرگسال فنلاندی پرداختند. آن‌ها به این نتیجه رسیدند که ۵۷ درصد خوانندگان، اغلب از کتاب‌های شناخته شده یا جستجوی نام نویسنده استفاده می‌کنند و ۲۹ درصد آن‌ها از کتاب‌های موجود در قفسه استفاده می‌کنند و مابقی از فهرستگان کتابخانه استفاده می‌کنند.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر بر اساس هدف، از نوع کاربردی است و برحسب روش، پیمایشی است. جامعه آماری شامل کاربران کتابخانه عمومی پیروزی شهر تهران است که شامل ۲۳۷۹ نفر مرد و ۲۷۳۹ نفر زن که مجموعاً ۵۱۱۸ عضو فعال کتابخانه هستند. دلیل انتخاب کتابخانه عمومی پیروزی به عنوان جامعه آماری پژوهش حاضر، بالابودن در سه فاکتور تعداد عضویت، تعداد منابع و تعداد امانت کتابخانه مذکور است (قابل ذکر است که کتابخانه پارک شهر به دلیل تعمیرات در این پژوهش نادیده گرفته شده است). در این پژوهش، از روش نمونه‌گیری غیر تصادفی هدفمند استفاده شده است. حجم نمونه نیز با فرمول کوکران ۳۵۷ نفر محاسبه شده است.

گردآوری اطلاعات، به روش مطالعه اسنادی (کتابخانه‌ای) و پیمایشی انجام شد. از مطالعه اسنادی برای مرور مبانی نظری و دستیابی به چارچوب اولیه پژوهش و مدل مفهومی، با استفاده از کتاب‌ها، مقاله‌های معتبر در پایگاه‌های اطلاعاتی داخلی و خارجی به منظور استخراج و جمع‌آوری اطلاعات اولیه به ویژه در تدوین پرسش‌نامه استفاده شد. در روش پیمایشی نیز از پرسش‌نامه محقق‌ساخته‌ای استفاده شد که با مطالعه مبانی نظری و سایر پژوهش‌های انجام شده در این حوزه طراحی و میان کاربران کتابخانه عمومی پیروزی شهر تهران به صورت چاپی و حضوری که شامل ۴۳ پرسش بود، در فاصله زمانی یک هفته‌ای توزیع شد. به منظور بررسی روایی محتوایی، سؤالات پرسش‌نامه‌های پژوهش حاضر در اختیار متخصصان رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی قرار گرفت و اصلاحات لازم انجام شد. نظر به اینکه پرسش‌نامه پژوهش حاضر به صورت طیف لیکرت طراحی شده و در واقع، از نوع نگرش سنج است، به همین جهت مناسب‌ترین روش برای محاسبه اعتبار، ضریب آلفای کرونباخ است. در این پژوهش برای سنجش پایایی، همه پرسش‌نامه‌ها در میان اعضای جامعه آماری توزیع و توسط آن‌ها تکمیل شد و سپس داده‌ها وارد نرم‌افزار اس.پی.اس.گردید و آلفای کرونباخ محاسبه شد که ۰/۷۰۸ بود. از آنجا که این عدد از ۰/۷ بیشتر است، نشان می‌دهد که آزمون از پایایی قابل قبولی برخوردار است.

در پژوهش حاضر، ابتدا از شاخص‌های آمار توصیفی شامل جداول توصیفی جهت توصیف داده‌ها و آزمون‌های آماری مناسب استفاده شده است. جهت تجزیه و تحلیل و نمره‌گذاری پرسش‌نامه پژوهش حاضر و مؤلفه‌های آن و تبدیل پاسخ‌های کیفی به مقادیر کمی از روش وزن‌دهی استفاده شد. بدین معنا که با محاسبه میانگین مربوط به هر پرسش، امتیاز هر یک از پرسش‌ها مشخص شد و همان‌طور که در فرمول زیر مشخص شده است، با تعیین فراوانی پاسخ‌های مربوط به هر کدام از گزینه‌ها و تعیین امتیاز مربوط به هر گزینه (خیلی کم = ۱، کم = ۲، نه کم نه زیاد = ۳، زیاد = ۴، خیلی زیاد = ۵) امتیاز هر کدام از

¹. Mikkonen & Vakkari

پرسش‌ها مشخص شد. در ابتدا با توجه به اینکه داده‌های هریک از متغیرها و ابعاد آن پیوسته است، به منظور بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف استفاده شده است. چون همه مؤلفه‌های متغیر مورد مطالعه غیرنرمال بودند از آزمون‌های ناپارامتریک استفاده شده است. محاسبه شاخص‌های آمار توصیفی، محاسبه پایایی، اجرای آزمون کلموگروف-اسمیرنوف، آزمون یومن-ویتنی^۲ و آزمون کروسکال-والیس^۳ توسط نرم‌افزار اس.پی.اس.اس (نسخه ۲۵) استفاده شد و سطح معناداری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌های پژوهش

وضعیت و ترکیب جنسیت نمونه آماری مورد مطالعه در پژوهش حاضر در جدول ۱ خلاصه شده است. همان‌طور که در این جدول ملاحظه می‌شود، در مجموع از ۳۵۷ نفر از کلیه کاربران کتابخانه عمومی پیروزی شهر تهران که به پرسش‌ها پرسش‌نامه پاسخ دادند، ۱۹۹ نفر زن و ۱۵۸ نفر مرد هستند.

جدول ۱. توزیع فراوانی جنسیت پاسخ‌دهندگان

متغیر	طبقه	فراوانی نسبی	درصد نسبی
جنسیت	مرد	۱۵۸	۴۴/۳
	زن	۱۹۹	۵۵/۷

پراکندگی سن اعضای نمونه آماری پژوهش حاضر در جدول ۲ خلاصه شده است. در مجموع از ۳۵۷ نفر پاسخ‌دهنده، ۶۰ نفر کمتر از ۲۰ سال، ۱۸۷ نفر ۲۱ تا ۳۰ سال، ۶۷ نفر ۳۱ تا ۴۰ سال، ۲۳ نفر ۴۱ تا ۵۰ سال و ۲۰ نفر بالای ۵۰ سال سن داشتند.

جدول ۲. توزیع فراوانی سن پاسخ‌دهندگان

متغیر	طبقه	فراوانی نسبی	درصد نسبی
سن	کمتر از ۲۰ سال	۶۰	۱۶/۸
	۲۱-۳۰ سال	۱۸۷	۵۲/۴
	۳۱-۴۰ سال	۶۷	۱۸/۸
	۴۱-۵۰ سال	۲۳	۶/۴
	بالای ۵۰ سال	۲۰	۵/۶

پراکندگی مدرک تحصیلی اعضای نمونه آماری پژوهش حاضر در جدول ۳ خلاصه شده است. در مجموع از ۳۵۷ نفر پاسخ‌دهنده، ۹ نفر سیکل، ۷۴ نفر دیپلم، ۴۷ نفر فوق دیپلم، ۱۰۰ نفر کارشناسی، ۱۱۱ نفر کارشناسی ارشد، ۱۶ نفر دارای مدرک دکتری بودند.

جدول ۳. توزیع فراوانی مدرک تحصیلی پاسخ‌دهندگان

متغیر	طبقه	فراوانی نسبی	درصد نسبی
سطح تحصیلات	سیکل	۹	۲/۵
	دیپلم	۷۴	۲۰/۷

^۱. Kolmogorov-Smirnov test

^۲. Mann-Whitney U

^۳. Kruskal-Wallis Test

۱۳/۲	۴۷	فوق دیپلم
۲۸	۱۰۰	کارشناسی
۳۱/۱	۱۱۱	کارشناسی ارشد
۴/۵	۱۶	دکتری

نمرات ابعاد پرسش‌نامه در جدول ۴ نشان داده شده است. با توجه به جدول زیر بعد سبک دارای بالاترین میانگین و بعد ضرباهنگ دارای پایین‌ترین میانگین بود.

جدول ۴. میانگین و انحراف معیار و وضعیت ابعاد پرسش‌نامه

ابعاد	انحراف معیار $\pm$ میانگین	وضعیت
شخصیت‌پردازی	0.374 ± 0.336	نسبتاً مطلوب
ضرباهنگ	0.496 ± 0.281	نسبتاً مطلوب
طرح داستان	0.465 ± 0.57	نسبتاً مطلوب
چارچوب‌بندی	0.366 ± 0.56	نسبتاً مطلوب
سبک	0.854 ± 0.29	مطلوب
لحن	0.811 ± 0.28	مطلوب
محبوبیت نویسنده	0.907 ± 0.15	نسبتاً مطلوب
محبوبیت عنوان کتاب	0.975 ± 0.45	نسبتاً مطلوب
کنجکاوی	0.841 ± 0.25	مطلوب
توصیه دوستان و متخصصان	0.777 ± 0.39	نسبتاً مطلوب
حال و هوا (خلق و خو)	0.949 ± 0.09	مطلوب

پرسش‌ها مربوط به محتوای کتاب:

۱. شخصیت‌پردازی در کتاب‌های داستانی عامه‌پسند به چه صورتی است؟

نمرات مؤلفه شخصیت‌پردازی در پرسش‌نامه پژوهش حاضر در جدول ۵ نشان داده شده است. با توجه به طیف سرمد، بازرگان و حجازی و یافته‌های جدول بالا می‌توان ارزیابی کرد که میزان موافقت در بخش مؤلفه شخصیت‌پردازی در سطح نسبتاً مطلوب قرار دارد.

جدول ۵. میانگین و وضعیت بعد شخصیت‌پردازی

گویه	توزیع فراوانی	خیلی زیاد	زیاد	نه کم، نه زیاد	کم	خیلی کم	میانگین	وضعیت
دوست دارم تمرکز کتاب داستان بر یک شخصیت باشد.	فراوانی	۴۰	۷۷	۱۲۹	۸۱	۳۰	۳/۰۴	نسبتاً مطلوب
	درصد	۱۱/۲	۲۱/۶	۳۶/۱	۲۲/۷	۸/۴		
	فراوانی	۵۸	۱۳۶	۸۴	۶۰	۱۹	۳/۴۳	

نسبتاً مطلوب		۵/۳	۱۶/۸	۲۳/۵	۳۸/۱	۱۶/۲	درصد	دوست دارم تمرکز کتاب داستان بر چند شخصیت باشد.
نسبتاً مطلوب	۳/۲۰	۳۷	۵۸	۱۰۲	۱۱۶	۴۴	فراوانی	دوست دارم داستان روایت نزاع و درگیری بین قهرمان و ضدقهرمان باشد.
		۱۰/۴	۱۶/۲	۲۸/۶	۳۲/۵	۱۲/۳	درصد	
مطلوب	۴/۱۳	۴	۲۵	۳۸	۱۴۱	۱۴۹	فراوانی	دوست دارم داستانی که می‌خوانم دارای شخصیت‌های واقعی (باورپذیر) باشد.
		۱/۱	۷	۱۰/۶	۳۹/۵	۴۱/۷	درصد	
نامطلوب	۲/۵۷	۶۷	۱۱۴	۱۰۱	۵۲	۲۳	فراوانی	دوست دارم شخصیت‌های داستان ایستا باشند و تا پایان آن بدون تغییر باشند.
		۱۸/۸	۳۱/۹	۲۸/۳	۱۴/۶	۶/۴	درصد	
مطلوب	۳/۷۱	۱۱	۳۹	۷۱	۱۵۷	۷۹	فراوانی	دوست دارم شخصیت‌های داستان پویا باشند و در پایان آن تغییر کرده باشند.
		۳/۱	۱۰/۹	۱۹/۹	۴۴	۲۲/۱	درصد	
نسبتاً مطلوب	۲/۹۴	۴۰	۱۰۶	۸۴	۸۷	۴۰	فراوانی	دوست دارم راوی داستان مستقیم و صریح بگوید که شخصیت‌ها چه ویژگی‌هایی دارند.
		۱۱/۲	۲۹/۷	۲۳/۵	۲۴/۴	۱۱/۲	درصد	
مطلوب	۳/۷۵	۱۳	۳۷	۶۹	۱۴۵	۹۳	فراوانی	دوست دارم ویژگی‌های شخصیت‌های داستان را خودم کشف کنم.
		۳/۶	۱۰/۴	۱۹/۳	۴۰/۶	۲۶/۱	درصد	
مطلوب	۳/۶۹	۲۱	۳۶	۶۱	۱۵۲	۸۷	فراوانی	دوست دارم با شخصیت‌های داستان برای خودم دوستانی بسازم (همذات‌پنداری).
		۵/۹	۱۰/۱	۱۷/۱	۴۲/۶	۲۴/۴	درصد	
نسبتاً مطلوب	۳/۴۹	۱۶	۵۰	۹۷	۱۲۸	۶۶	فراوانی	دوست دارم راوی داستانی که می‌خوانم شخصیت اصلی داستان باشد.
		۴/۵	۱۴	۲۷/۲	۳۵/۹	۱۸/۵	درصد	
نسبتاً مطلوب	۲/۹۷	۲۷	۱۰۲	۱۲۱	۶۷	۴۰	فراوانی	دوست دارم راوی داستانی که می‌خوانم دانای کل (سوم شخص) باشد.
		۷/۶	۲۸/۶	۳۳/۹	۱۸/۸	۱۱/۲	درصد	

۲. ضربه‌های مؤثر در امانت کتاب‌های داستانی عامه‌پسند در میان کاربران چیست؟

نمرات مؤلفه ضرباهنگ در پرسش‌نامه پژوهش حاضر در جدول ۶ نشان داده شده است. با توجه به طیف سرمد، بازرگان و حجازی و یافته‌های جدول بالا می‌توان ارزیابی کرد که میزان موافقت در بخش مؤلفه ضرباهنگ در سطح نسبتاً مطلوب قرار دارد.

جدول ۶. میانگین و وضعیت بعد ضرباهنگ

گویه	توزیع فراوانی	خیلی زیاد	زیاد	نه کم، نه زیاد	کم	خیلی کم	میانگین	وضعیت
دوست دارم سرعت حرکت (ضرباهنگ) داستان تند و سریع باشد.	فراوانی	۸۳	۱۲۵	۱۰۱	۴۰	۸	۳/۶۵	نسبتاً مطلوب
	درصد	۲۳/۲	۳۵	۲۸/۳	۱۱/۲	۲/۲		
دوست دارم سرعت حرکت (ضرباهنگ) داستان میانه و متوسط باشد.	فراوانی	۱۹	۷۱	۱۳۴	۱۰۹	۲۴	۲/۸۶	نسبتاً مطلوب
	درصد	۵/۳	۱۹/۹	۳۷/۵	۳۰/۵	۶/۷		
دوست دارم سرعت حرکت (ضرباهنگ) داستان کند و آهسته باشد.	فراوانی	۸	۲۰	۶۰	۱۱۳	۱۵۶	۱/۹۱	نامطلوب
	درصد	۲/۲	۵/۶	۱۶/۸	۳۱/۷	۴۳/۷		

۳. طرح داستان در کتاب‌های داستانی عامه‌پسند به چه صورت است؟

نمرات مؤلفه طرح داستان در پرسش‌نامه پژوهش حاضر در جدول ۷ نشان داده شده است. با توجه به طیف سرمد، بازرگان و حجازی و یافته‌های جدول بالا می‌توان ارزیابی کرد که میزان موافقت در بخش مؤلفه طرح داستان در سطح نسبتاً مطلوب قرار دارد.

جدول ۷. میانگین و وضعیت بعد طرح داستان

گویه	توزیع فراوانی	خیلی زیاد	زیاد	نه کم، نه زیاد	کم	خیلی کم	میانگین	وضعیت
در انتخاب کتاب داستان، طرح (پیرنگ) برایم مهم است.	فراوانی	۹۸	۱۶۱	۶۴	۲۹	۵	۳/۸۹	مطلوب
	درصد	۲۷/۵	۴۵/۱	۱۷/۹	۸/۱	۱/۴		
دوست دارم داستانی که می‌خوانم طرح پیچیده و ساختگی (طرح بسته) داشته باشد.	فراوانی	۵۸	۱۴۸	۸۵	۴۲	۲۴	۳/۴۸	نسبتاً مطلوب
	درصد	۱۶/۲	۴۱/۵	۲۳/۸	۱۱/۸	۶/۷		
دوست دارم داستانی که می‌خوانم طرح ساده و طبیعی (طرح باز) داشته باشد.	فراوانی	۳۴	۸۳	۹۳	۱۰۱	۴۶	۲/۸۸	نسبتاً مطلوب
	درصد	۹/۵	۲۳/۲	۲۶/۱	۲۸/۳	۱۲/۹		
دوست دارم داستانی که می‌خوانم گره‌افکنی نقطه اوج، و گره‌گشایی داشته باشد.	فراوانی	۱۱۰	۱۷۸	۵۱	۱۳	۵	۴/۰۵	مطلوب
	درصد	۳۰/۸	۴۹/۹	۱۴/۳	۳/۶	۱/۴		

۴. چارچوب‌بندی کتاب‌های داستانی عامه‌پسند به چه صورت است؟

نمرات مؤلفه چارچوب‌بندی در پرسش‌نامه پژوهش حاضر در جدول ۸ نشان داده شده است. با توجه به طیف سرمد، بازرگان و حجازی و یافته‌های جدول بالا می‌توان ارزیابی کرد که میزان موافقت در بخش مؤلفه چارچوب‌بندی در سطح نسبتاً مطلوب قرار دارد.

جدول ۸. میانگین و وضعیت بعد چارچوب‌بندی

گویه	توزیع فراوانی	خیلی زیاد	زیاد	نه کم، نه زیاد	کم	خیلی کم	میانگین	وضعیت
در انتخاب کتاب داستان، صحنه‌پردازی (توصیف زمان و مکان) داستان برایم مهم است.	فراوانی	۱۴۱	۱۴۸	۴۱	۲۰	۷	۴/۱۰	مطلوب
	درصد	۳۹/۵	۴۱/۵	۱۱/۵	۵/۶	۲		
دوست دارم زمان وقوع داستان در گذشته باشد.	فراوانی	۶۰	۹۳	۱۲۵	۵۹	۲۰	۳/۳۱	نسبتاً مطلوب
	درصد	۱۶/۸	۲۶/۱	۳۵	۱۶/۵	۵/۶		
دوست دارم زمان وقوع داستان در حال باشد.	فراوانی	۳۱	۷۵	۱۹۶	۴۵	۱۰	۳/۲۰	نسبتاً مطلوب
	درصد	۸/۷	۲۱	۵۴/۹	۱۲/۶	۲/۸		
دوست دارم زمان وقوع داستان در آینده باشد.	فراوانی	۶۲	۵۷	۱۲۲	۸۷	۲۹	۳/۱۰	نسبتاً مطلوب
	درصد	۱۷/۴	۱۶	۳۴/۲	۲۴/۴	۸/۱		
دوست دارم مکان وقوع داستان محلی و منطقه‌ای (ناحیه خاصی از ایران) باشد.	فراوانی	۳۷	۹۱	۱۳۵	۶۱	۳۳	۳/۱۱	نسبتاً مطلوب
	درصد	۱۰/۴	۲۵/۵	۳۷/۸	۱۷/۱	۹/۲		
دوست دارم مکان وقوع داستان ملی و کشوری (ایران) باشد.	فراوانی	۲۶	۹۸	۱۵۳	۵۳	۲۷	۳/۱۲	نسبتاً مطلوب
	درصد	۷/۳	۲۷/۵	۴۲/۹	۱۴/۸	۷/۶		
دوست دارم مکان وقوع داستان بین‌المللی (خارج از ایران) باشد.	فراوانی	۹۲	۶۸	۱۱۵	۵۸	۲۴	۳/۴۰	نسبتاً مطلوب
	درصد	۲۵/۸	۱۹	۳۲/۲	۱۶/۲	۶/۷		
دوست دارم صحنه‌پردازی به گونه‌ای باشد که حال‌وهوای عاطفی محیط را منتقل کند.	فراوانی	۹۷	۱۷۹	۶۴	۱۴	۳	۳/۹۸	مطلوب
	درصد	۲۷/۲	۵۰/۱	۱۷/۹	۳/۹	۰/۸		
در انتخاب کتاب داستان، حس داستان (شاد، غمناک، صلح‌آمیز، کودکانه، و ...) برایم مهم است.	فراوانی	۱۳۵	۱۷۲	۳۲	۱۴	۴	۴/۱۷	مطلوب
	درصد	۳۷/۸	۴۸/۲	۹	۳/۹	۱/۱		
در انتخاب کتاب داستان، جو داستان (ابهام‌آمیز، شوم، مخاطره‌آمیز، خیالی، و ...) برایم مهم است.	فراوانی	۱۲۶	۱۸۱	۳۵	۱۲	۳	۴/۱۶	مطلوب
	درصد	۳۵/۳	۵۰/۷	۹/۸	۳/۴	۰/۸		

۵. سبک کتاب‌های داستانی عامه‌پسند تا چه میزان برای کاربران دارای اهمیت است ؟

نمرات مؤلفه سبک در پرسش‌نامه پژوهش حاضر در جدول ۹ نشان داده شده است. با توجه به طیف سرمد، بازرگان و حجازی و یافته‌های جدول بالا می‌توان ارزیابی کرد که میزان موافقت در بخش مؤلفه لحن در سطح مطلوب قرار دارد.

جدول ۹. میانگین و وضعیت بعد سبک

گویه	توزیع فراوانی	خیلی زیاد	زیاد	نه کم، نه زیاد	کم	خیلی کم	میانگین	وضعیت
در انتخاب کتاب داستان، سبک نوشتاری نویسنده آن برایم مهم است.	فراوانی	۱۷۴	۱۳۴	۳۳	۱۲	۴	۴/۲۹	مطلوب
	درصد	۴۸/۷	۳۷/۵	۹/۲	۳/۴	۱/۱		

۶. لحن کتاب‌های داستانی عامه‌پسند تا چه میزان برای کاربران دارای اهمیت است؟

نمرات مؤلفه لحن در پرسش‌نامه پژوهش حاضر در جدول ۱۰ نشان داده شده است.

جدول ۱۰. میانگین و وضعیت بعد لحن

گویه	توزیع فراوانی	خیلی زیاد	زیاد	نه کم، نه زیاد	کم	خیلی کم	میانگین	وضعیت
در انتخاب کتاب داستان، لحن داستان (صمیمی، ساده، محاوره‌ای، فاخر، شکوهمند و ...) برایم مهم است.	فراوانی	۱۶۶	۱۴۸	۲۹	۱۱	۳	۴/۲۸	مطلوب
	درصد	۴۶/۵	۴۱/۵	۸/۱	۳/۱	۰/۸		

پرسش‌ها مربوط به خواننده:

۱. محبوبیت نویسنده تا چه میزان در امانت کتاب‌های داستانی عامه‌پسند در میان کاربران کتابخانه دارای اهمیت است؟

نمرات مؤلفه محبوبیت نویسنده در پرسش‌نامه پژوهش حاضر در جدول ۱۱ نشان داده شده است. با توجه به طیف سرمد، بازرگان و حجازی و یافته‌های جدول بالا می‌توان ارزیابی کرد که میزان موافقت در بخش مؤلفه محبوبیت نویسنده در سطح نسبتاً مطلوب قرار دارد.

جدول ۱۱. میانگین و وضعیت بعد محبوبیت نویسنده

گویه	توزیع فراوانی	خیلی زیاد	زیاد	نه کم، نه زیاد	کم	خیلی کم	میانگین	وضعیت
در انتخاب کتاب داستان، محبوبیت نویسنده برایم مهم است.	فراوانی	۱۰۲	۹۹	۹۲	۳۷	۲۷	۳/۵۹	نسبتاً مطلوب
	درصد	۲۸/۶	۲۷/۷	۲۵/۸	۱۰/۴	۷/۶		
در انتخاب کتاب داستان، برایم مهم است که نویسنده برنده جوایز ادبی باشد.	فراوانی	۳۸	۷۵	۱۴۴	۶۳	۳۷	۳/۰۳	نسبتاً مطلوب
	درصد	۱۰/۶	۲۱	۴۰/۳	۱۷/۶	۱۰/۴		

نسبتاً مطلوب	۲/۹۱	۵۹	۶۲	۱۱۸	۸۶	۳۲	فراوانی	در انتخاب کتاب داستان،
		۱۶/۵	۱۷/۴	۳۳/۱	۲۴/۱	۹	درصد	محبوبیت ناشر برایم مهم است.
نسبتاً مطلوب	۳/۰۸	۲۸	۶۶	۱۴۵	۸۵	۳۳	فراوانی	در انتخاب کتاب داستان، برایم
		۷/۸	۱۸/۵	۴۰/۶	۲۳/۸	۹/۲	درصد	مهم است که ناشر به طور تخصصی در زمینه رمان و داستان فعال باشد.

۲. محبوبیت عنوان تا چه میزان در امانت کتاب‌های داستانی عامه‌پسند در میان کاربران کتابخانه دارای اهمیت است؟

نمرات مؤلفه عنوان کتاب در پرسش‌نامه پژوهش حاضر در جدول ۱۲ نشان داده شده است. با توجه به طیف سرمد، بازرگان و حجازی و یافته‌های جدول بالا می‌توان ارزیابی کرد که میزان موافقت در بخش مؤلفه عنوان کتاب در سطح نسبتاً مطلوب قرار دارد.

جدول ۱۲. میانگین و وضعیت بعد محبوبیت عنوان کتاب

گویه	توزیع فراوانی	خیلی زیاد	زیاد	نه کم، نه زیاد	کم	خیلی کم	میانگین	وضعیت
در انتخاب کتاب داستان، محبوبیت کلی یک عنوان کتاب داستانی برایم مهم است.	فراوانی	۶۰	۱۴۶	۹۴	۳۸	۱۹	۳/۵۳	نسبتاً مطلوب
	درصد	۱۶/۸	۴۰/۹	۲۶/۳	۱۰/۶	۵/۳		
در انتخاب کتاب داستان، پرفروش بودن آن برایم مهم است.	فراوانی	۶۸	۱۰۶	۱۰۸	۴۴	۳۱	۳/۳۸	نسبتاً مطلوب
	درصد	۱۹	۲۹/۷	۳۰/۳	۱۲/۳	۸/۷		

۳. کنجکاوی خواننده تا چه میزان در امانت کتاب‌های داستانی عامه‌پسند تأثیر گذار است؟

نمرات مؤلفه کنجکاوی در پرسش‌نامه پژوهش حاضر در جدول ۱۳ نشان داده شده است. با توجه به طیف سرمد، بازرگان و حجازی و یافته‌های جدول بالا می‌توان ارزیابی کرد که میزان موافقت در بخش مؤلفه کنجکاوی در سطح مطلوب قرار دارد.

جدول ۱۳. میانگین و وضعیت بعد کنجکاوی

گویه	توزیع فراوانی	خیلی زیاد	زیاد	نه کم، نه زیاد	کم	خیلی کم	میانگین	وضعیت
در انتخاب کتاب داستان، کنجکاوی‌های شخصی‌ام نقش مهمی دارد.	فراوانی	۱۶۴	۱۳۹	۳۸	۱۴	۲	۴/۲۶	مطلوب
	درصد	۴۵/۹	۳۸/۹	۱۰/۶	۳/۹	۰/۶		

۴. توصیه دوستان و متخصصان تا چه میزان در امانت کتاب‌های داستانی عامه‌پسند از سوی کاربران تأثیر گذار است؟

نمرات مؤلفه توصیه دوستان و متخصصان در پرسش‌نامه پژوهش حاضر در جدول ۱۴ نشان داده شده است. با توجه به طیف سرمد، بازرگان و حجازی و یافته‌های جدول بالا می‌توان ارزیابی کرد که میزان موافقت در بخش مؤلفه توصیه دوستان و متخصصان در سطح نسبتاً مطلوب قرار دارد.

جدول ۱۴. میانگین و وضعیت بعد توصیه دوستان و متخصصان

گویه	توزیع فراوانی	خیلی زیاد	زیاد	نه کم، نه زیاد	کم	خیلی کم	میانگین	وضعیت
در انتخاب کتاب داستان، توصیه دوستانم نقش مهمی دارد.	فراوانی	۸۸	۱۶۳	۶۷	۲۵	۱۴	۳/۸۰	مطلوب
	درصد	۲۴/۶	۴۵/۷	۱۸/۸	۷	۳/۹		
در انتخاب کتاب داستان، تبلیغات (رادیو، تلویزیون، فضای مجازی، و ...) برایم نقش مهمی دارد.	فراوانی	۳۸	۹۱	۱۲۲	۶۳	۴۳	۳/۰۵	نسبتاً مطلوب
	درصد	۱۰/۶	۲۵/۵	۳۴/۲	۱۷/۶	۱۲		
در انتخاب کتاب داستان، توصیه متخصصان برایم نقش مهمی دارد.	فراوانی	۶۹	۱۴۹	۸۴	۳۲	۲۳	۳/۵۸	نسبتاً مطلوب
	درصد	۱۹/۳	۴۱/۷	۲۳/۵	۹	۶/۴		
در انتخاب کتاب داستان، توصیه کتابداران کتابخانه برایم نقش مهمی دارد.	فراوانی	۴۹	۱۴۰	۱۰۵	۴۱	۲۲	۳/۴۲	نسبتاً مطلوب
	درصد	۱۳/۷	۳۹/۲	۲۹/۴	۱۱/۵	۶/۲		
من از ویرتین‌های نمایش کتاب در کتابخانه، برای انتخاب داستان کمک می‌گیرم.	فراوانی	۲۹	۱۰۶	۱۳۳	۶۰	۲۹	۳/۱۲	نسبتاً مطلوب
	درصد	۸/۱	۲۹/۷	۳۷/۳	۱۶/۸	۸/۱		

۵. حال و هوای خواننده تا چه میزان در امانت کتاب‌های داستانی عامه‌پسند تأثیر گذار است؟

نمرات مؤلفه حال و هوا (خلق و خو) در پرسش‌نامه پژوهش حاضر در جدول ۱۵ نشان داده شده است. با توجه به طیف سرمد، بازرگان و حجازی و یافته‌های جدول بالا می‌توان ارزیابی کرد که میزان موافقت در بخش مؤلفه حال و هوا در سطح مطلوب قرار دارد.

جدول ۱۵. میانگین و وضعیت بعد حال و هوا (خلق و خو)

گویه	توزیع فراوانی	خیلی زیاد	زیاد	نه کم، نه زیاد	کم	خیلی کم	میانگین	وضعیت
در انتخاب کتاب داستان، حال و هوای شخصی من در آن لحظه، نقش مهمی دارد.	فراوانی	۱۳۹	۱۴۶	۴۱	۲۷	۴	۴/۰۸	مطلوب
	درصد	۳۸/۹	۴۰/۹	۱۱/۵	۷/۶	۱/۱		

آزمون فرضیه‌ها

۱. تفاوت معناداری بین جنسیت و کشش‌های خواندن کتاب‌های داستانی عامه‌پسند وجود دارد.

برای بررسی ارتباط بین ابعاد پرسش‌نامه و جنسیت از آزمون یو من ویتنی استفاده شد.

جدول ۱۶. ارتباط بین جنسیت و ابعاد پرسش‌نامه

بعد	جنسیت	انحراف معیار $\pm$ میانگین	P-value
شخصیت‌پردازی	زن	۳/۰ $\pm$ ۳۸/۳۶۱	۰/۲۱۵
	مرد	۳/۰ $\pm$ ۳۲/۳۸۸	
ضرباهنگ	زن	۲/۰ $\pm$ ۸۴/۴۳۶	۰/۰۴۱
	مرد	۲/۰ $\pm$ ۷۶/۵۶۰	
طرح داستان	زن	۳/۰ $\pm$ ۵۸/۴۵۸	۰/۸۹۱
	مرد	۳/۰ $\pm$ ۵۷/۴۷۵	
چارچوب‌بندی	زن	۳/۰ $\pm$ ۶۳/۳۵۱	۰/۰۰۱
	مرد	۳/۰ $\pm$ ۴۹/۴۷۰	
سبک	زن	۴/۰ $\pm$ ۳۴/۸۵۵	۰/۱۳۱
	مرد	۴/۰ $\pm$ ۲۳/۸۵۳	
لحن	زن	۴/۰ $\pm$ ۳۲/۸۱۵	۰/۳۵۶
	مرد	۴/۰ $\pm$ ۲۵/۸۰۷	
محبوبیت نویسنده	زن	۳/۰ $\pm$ ۱۲/۹۱۶	۰/۳۶۱
	مرد	۳/۰ $\pm$ ۱۹/۸۹۷	
محبوبیت عنوان کتاب	زن	۳/۰ $\pm$ ۴۸/۹۶۷	۰/۳۷۴
	مرد	۳/۰ $\pm$ ۴۲/۹۸۹	
کنجکاوی	زن	۴/۰ $\pm$ ۳۶/۷۴۶	۰/۰۱۷
	مرد	۴/۰ $\pm$ ۱۲/۹۳۳	
توصیه دوستان و متخصصان	زن	۳/۰ $\pm$ ۴۲/۷۱۳	۰/۶۲۳
	مرد	۳/۰ $\pm$ ۳۶/۷۴۵	
حال‌وهوا (خلق‌وخو)	زن	۴/۰ $\pm$ ۲۲/۸۸۹	۰/۰۰۲
	مرد	۳/۰ $\pm$ ۹۱/۹۹۶	

با توجه به مقادیر P-value به دست آمده در جدول بالا برای ابعاد شخصیت‌پردازی، طرح داستان، سبک، لحن، محبوبیت نویسنده، محبوبیت عنوان کتاب و توصیه دوستان و متخصصان که همگی بزرگ‌تر از ۰/۰۵ هستند به این نتیجه می‌رسیم که اختلاف معناداری بین نمرات ابعاد مختلف در دو گروه زن و مرد وجود ندارد، یعنی ارتباط معناداری بین جنسیت و این ابعاد پرسش‌نامه وجود ندارد. با توجه به P-value به دست آمده در جدول بالا برای متغیرهای ضرباهنگ، چارچوب‌بندی، کنجکاوی و حال‌وهوا (خلق‌وخو) که از ۰/۰۵ کوچک‌تر هستند اختلاف معناداری بین نمره ابعاد پرسش‌نامه در دو گروه زن و مرد وجود دارد یعنی این ابعاد با جنسیت ارتباط معناداری دارند.

۲. تفاوت معناداری بین سن کاربران و کشش‌های خواندن وجود دارد.

برای بررسی ارتباط بین سن با ابعاد پرسش‌نامه از آزمون کروسکال-والیس استفاده شد.

جدول ۱۷. ارتباط بین سن با ابعاد پرسش‌نامه

بعد	سن	انحراف معیار $\pm$ میانگین	P-value
شخصیت‌پردازی	کمتر از ۲۰ سال	۳/۰ $\pm$ ۳۱/۳۹۰	۰/۷۸۱
	۲۱-۳۰ سال	۳/۰ $\pm$ ۳۶/۴۱۱	
	۳۱-۴۰ سال	۳/۰ $\pm$ ۳۷/۲۹۷	
	۴۱-۵۰ سال	۳/۰ $\pm$ ۳۶/۳۱۵	
	بالای ۵۰ سال	۳/۰ $\pm$ ۴۳/۲۵۴	
ضرباهنگ	کمتر از ۲۰ سال	۲/۰ $\pm$ ۷۷/۵۶۱	۰/۳۵۲
	۲۱-۳۰ سال	۲/۰ $\pm$ ۸۰/۵۴۴	
	۳۱-۴۰ سال	۲/۰ $\pm$ ۸۵/۴۰۳	
	۴۱-۵۰ سال	۲/۰ $\pm$ ۸۹/۲۱۱	
	بالای ۵۰ سال	۲/۰ $\pm$ ۷۶/۳۰۷	
طرح داستان	کمتر از ۲۰ سال	۳/۰ $\pm$ ۵۶/۴۸۴	۰/۹۸۱
	۲۱-۳۰ سال	۳/۰ $\pm$ ۵۸/۵۱۳	
	۳۱-۴۰ سال	۳/۰ $\pm$ ۵۷/۳۷۶	
	۴۱-۵۰ سال	۳/۰ $\pm$ ۵۵/۴۰۵	
	بالای ۵۰ سال	۳/۰ $\pm$ ۶۳/۲۴۹	
چارچوب‌بندی	کمتر از ۲۰ سال	۳/۰ $\pm$ ۵۰/۳۵۴	۰/۰۰۱
	۲۱-۳۰ سال	۳/۰ $\pm$ ۵۴/۴۰۴	
	۳۱-۴۰ سال	۳/۰ $\pm$ ۶۳/۳۱۴	
	۴۱-۵۰ سال	۳/۰ $\pm$ ۶۹/۲۴۱	
	بالای ۵۰ سال	۳/۰ $\pm$ ۶۴/۲۱۳	
سبک	کمتر از ۲۰ سال	۴/۰ $\pm$ ۲۳/۹۰۸	۰/۶۶۱
	۲۱-۳۰ سال	۴/۰ $\pm$ ۲۴/۸۸۸	
	۳۱-۴۰ سال	۴/۰ $\pm$ ۴۰/۷۱۹	
	۴۱-۵۰ سال	۴/۰ $\pm$ ۳۴/۹۸۲	
	بالای ۵۰ سال	۴/۰ $\pm$ ۵۰/۶۰۶	
لحن	کمتر از ۲۰ سال	۴/۰ $\pm$ ۲۵/۸۹۴	۰/۲۴۷
	۲۱-۳۰ سال	۴/۰ $\pm$ ۲۴/۸۴۴	
	۳۱-۴۰ سال	۴/۰ $\pm$ ۴۹/۶۸۲	
	۴۱-۵۰ سال	۴/۰ $\pm$ ۱۷/۷۷۷	
	بالای ۵۰ سال	۴/۰ $\pm$ ۴۰/۵۹۸	

۰/۰۰۳	۳/۰±۲۶/۹۵۴ ۳/۰±۱۹/۸۹۷ ۳/۰±۲۹/۷۶۷ ۲/۰±۶۱/۹۸۲ ۲/۰±۶۳/۸۹۳	کمتر از ۲۰ سال ۲۱-۳۰ سال ۳۱-۴۰ سال ۴۱-۵۰ سال بالای ۵۰ سال	محبوبیت نویسنده
۰/۰۰۷	۳/۰±۵۳/۹۶۴ ۳/۰±۴۵/۹۳۴ ۳/۰±۷۰/۸۸۳ ۳/۱±۲۱/۰۷ ۲/۱±۷۰/۱۹	کمتر از ۲۰ سال ۲۱-۳۰ سال ۳۱-۴۰ سال ۴۱-۵۰ سال بالای ۵۰ سال	محبوبیت عنوان کتاب
۰/۰۲۷	۴/۰±۱۳/۹۶۴ ۴/۰±۱۶/۸۸۳ ۴/۰±۴۷/۵۸۶ ۴/۰±۶۰/۵۸۳ ۴/۰±۴۰/۸۲۰	کمتر از ۲۰ سال ۲۱-۳۰ سال ۳۱-۴۰ سال ۴۱-۵۰ سال بالای ۵۰ سال	کنجکاوی
۰/۰۴۸	۳/۰±۳۵/۷۸۵ ۳/۰±۴۴/۷۲۲ ۳/۰±۴۹/۶۳۱ ۳/۰±۱۰/۶۷۶ ۳/۰±۰۷/۸۳۱	کمتر از ۲۰ سال ۲۱-۳۰ سال ۳۱-۴۰ سال ۴۱-۵۰ سال بالای ۵۰ سال	توصیه دوستان و متخصصان
۰/۰۰۵	۳/۰±۷۶/۹۶۳ ۴/۰±۰۶/۹۶۱ ۴/۰±۲۹/۸۸۷ ۴/۰±۲۶/۹۶۳ ۴/۰±۳۵/۷۴۵	کمتر از ۲۰ سال ۲۱-۳۰ سال ۳۱-۴۰ سال ۴۱-۵۰ سال بالای ۵۰ سال	حال و هوا (خلق و خو)

با توجه به P-value به دست آمده در جدول بالا برای متغیرهای چارچوب‌بندی، محبوبیت نویسنده، محبوبیت عنوان کتاب، کنجکاوی، توصیه دوستان و متخصصان و حال و هوا (خلق و خو) پرسش‌نامه که از ۰/۰۵ کوچک‌تر هستند، اختلاف معناداری بین نمره این ابعاد در گروه‌های سنی مختلف وجود دارد یعنی این ابعاد با سن ارتباط معناداری دارند. با توجه به P-value به دست آمده در جدول بالا برای متغیرهای شخصیت‌پردازی، ضرباهنگ، طرح داستان، سبک و لحن که از ۰/۰۵ بزرگ‌تر هستند، اختلاف معناداری بین نمره این ابعاد در گروه‌های سنی مختلف وجود ندارد، یعنی این ابعاد با سن ارتباط معناداری ندارند.

۳. تفاوت معناداری بین سطح تحصیلات و کشش‌های خواندن وجود دارد.

برای بررسی ارتباط بین سطح تحصیلات با ابعاد پرسش‌نامه از آزمون کروسکال والیس استفاده شد.

جدول ۱۸. ارتباط بین سطح تحصیلات با ابعاد پرسش‌نامه

بعد	سن	انحراف معیار $\pm$ میانگین	P-value
شخصیت‌پردازی	سیکل	$3/0 \pm 19/475$	۰/۰۱۹
	دیپلم	$3/0 \pm 28/411$	
	فوق دیپلم	$3/0 \pm 32/367$	
	کارشناسی	$3/0 \pm 44/423$	
	کارشناسی ارشد	$3/0 \pm 36/286$	
	دکتری	$3/0 \pm 41/269$	
ضرباهنگ	سیکل	$2/0 \pm 66/235$	۰/۱۴۳
	دیپلم	$2/0 \pm 76/572$	
	فوق دیپلم	$2/0 \pm 75/588$	
	کارشناسی	$2/0 \pm 81/549$	
	کارشناسی ارشد	$2/0 \pm 87/370$	
	دکتری	$2/0 \pm 77/315$	
طرح داستان	سیکل	$3/0 \pm 69/370$	۰/۱۴۲
	دیپلم	$3/0 \pm 50/466$	
	فوق دیپلم	$3/0 \pm 56/543$	
	کارشناسی	$3/0 \pm 66/528$	
	کارشناسی ارشد	$3/0 \pm 52/386$	
	دکتری	$3/0 \pm 64/240$	
چارچوب‌بندی	سیکل	$3/0 \pm 41/208$	۰/۰۰۲
	دیپلم	$3/0 \pm 52/362$	
	فوق دیپلم	$3/0 \pm 43/448$	
	کارشناسی	$3/0 \pm 60/408$	
	کارشناسی ارشد	$3/0 \pm 62/293$	
	دکتری	$3/0 \pm 65/230$	
سبک	سیکل	$0 \pm 4/866$	۰/۵۲۴
	دیپلم	$4/0 \pm 32/829$	
	فوق دیپلم	$4/0 \pm 34/891$	
	کارشناسی	$4/0 \pm 2/887$	
	کارشناسی ارشد	$4/0 \pm 33/856$	
	دکتری	$4/0 \pm 50/632$	
لحن	سیکل	$4/0 \pm 11/781$	

۰/۶۶۸	۴/۰±۲۹/۸۵۵ ۴/۰±۳۸/۶۷۷ ۴/۰±۱۵/۹۷۸ ۴/۰±۳۹/۶۷۷ ۴/۰±۳۷/۶۱۹	دیپلم فوق دیپلم کارشناسی کارشناسی ارشد دکتری	
۰/۰۱۷	۳/۱±۱۹/۱۲ ۳/۰±۲۹/۹۲۱ ۲/۰±۸۵/۸۴۶ ۳/۰±۳۳/۸۶۴ ۳/۰±۰۸/۹۱۲ ۲/۰±۸۲/۸۷۹	سیکل دیپلم فوق دیپلم کارشناسی کارشناسی ارشد دکتری	محبوبیت نویسنده
۰/۰۰۸	۳/۱±۲۷/۱۴ ۳/۰±۴۰/۹۳۵ ۳/۱±۱۵/۰۷ ۳/۰±۶۹/۸۰۹ ۳/۰±۵۰/۹۸۹ ۲/۱±۸۴/۲۲	سیکل دیپلم فوق دیپلم کارشناسی کارشناسی ارشد دکتری	محبوبیت عنوان کتاب
۰/۰۳۱	۳/۱±۷۷/۲۲ ۴/۰±۰۸/۹۷۵ ۴/۰±۰۶/۹۱۸ ۴/۰±۲۷/۸۲۷ ۴/۰±۴۷/۶۱۵ ۴/۰±۳۱/۸۷۳	سیکل دیپلم فوق دیپلم کارشناسی کارشناسی ارشد دکتری	کنجکاوی
۰/۲۱۸	۳/۰±۴۰/۹۰ ۳/۰±۳۲/۷۱۱ ۳/۰±۳۱/۸۵۵ ۳/۰±۵۴/۶۹۷ ۳/۰±۳۸/۶۵۲ ۳/۰±۱۵/۹۰۴	سیکل دیپلم فوق دیپلم کارشناسی کارشناسی ارشد دکتری	توصیه دوستان و متخصصان
۰/۰۰۱	۳/۱±۷۷/۰۹ ۳/۰±۶۸/۹۷۸ ۳/۱±۹۷/۰۷ ۴/۰±۲۲/۸۷۱ ۴/۰±۲۶/۹۰۱	سیکل دیپلم فوق دیپلم کارشناسی کارشناسی ارشد	حال و هوا (خلق و خو)

	دکتری	۴/۰±۴۳/۵۱۲
--	-------	------------

با توجه به P-value به دست آمده در جدول بالا برای متغیرهای شخصیت‌پردازی، چارچوب‌بندی، محبوبیت نویسنده، محبوبیت عنوان کتاب، کنجکاوی و حال‌وهوا (خلق‌وخو) پرسش‌نامه که از ۰/۰۵ کوچک‌تر هستند، اختلاف معناداری بین نمره این ابعاد در سطح تحصيلات مختلف وجود دارد، یعنی این ابعاد با سطح تحصيلات ارتباط معناداری دارند. با توجه به P-value به دست آمده در جدول بالا برای متغیرهای ضرباهنگ، طرح داستان، توصیه دوستان و متخصصان، سبک و لحن که از ۰/۰۵ بزرگ‌تر هستند، اختلاف معناداری بین نمره این ابعاد در سطح تحصيلات مختلف وجود ندارد، یعنی این ابعاد با سطح تحصيلات ارتباط معناداری ندارند.

بحث و نتیجه‌گیری

از آنجا که کتابخانه‌های عمومی به عنوان مرکز اصلی فراهم‌آوری متون خواندنی به حساب می‌آیند، شناسایی کشش‌های خواندن مؤثر بر امانت کتاب‌های داستانی عامه‌پسند در بین کاربران کتابخانه، این امکان را به مدیران و سیاست‌گذاران کتابخانه‌های عمومی می‌دهد که دیدگاه مخاطبان خود در زمینه کتاب‌های عامه‌پسند را شناسایی کنند تا مجموعه کتابخانه خود را بر اساس علایق و گرایش آن‌ها تدارک و فراهم‌آورند.

در ادامه پیشنهادهای مستخرج از یافته‌های این پژوهش ارائه می‌شود.

- یافته‌های حاصل از پژوهش نشان می‌دهند که عوامل کتاب‌محور شخصیت‌پردازی، ضرباهنگ، طرح و چارچوب‌بندی داستان‌ها در بین کاربران کتابخانه در امانت گرفتن کتاب‌های داستانی عامه‌پسند نسبتاً مؤثر هستند. بنابراین، به مدیران و سیاست‌گذاران مجموعه‌سازی کتابخانه‌های عمومی پیشنهاد می‌شود که در فراهم‌آوری مجموعه خود به این عوامل توجه کنند.
- یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که متغیرهای سبک و لحن داستان در بین کاربران کتابخانه در امانت گرفتن کتاب‌های داستانی عامه‌پسند نسبتاً مؤثر هستند. بنابراین، به مدیران کتابخانه‌های عمومی پیشنهاد می‌شود که در مجموعه‌سازی کتابخانه خود به این عوامل توجه کنند.
- یافته‌های متغیر محبوبیت نویسنده نشان می‌دهند که نویسندگان محبوب و ناشران معروف در امانت گرفتن کتاب‌های داستانی در بین کاربران نسبتاً مؤثر هستند. بنابراین، به مدیران کتابخانه‌های عمومی پیشنهاد می‌شود که کتاب‌هایی با نویسنده یا نویسندگان محبوب و کتاب‌هایی از ناشران معروف در مجموعه خود داشته باشند.
- یافته‌های متغیر محبوبیت عنوان کتاب نشان می‌دهد که محبوبیت و کتاب‌های داستانی پر فروش در امانت گرفتن آن‌ها در بین کاربران کتابخانه تأثیرگذار است. بنابراین، به مدیران کتابخانه‌های عمومی پیشنهاد می‌شود کتاب‌های پر فروش را در مجموعه خود داشته باشند.

- یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که ویتترین‌های نمایش کتاب کتابخانه در امانت گرفتن کتاب‌های داستانی توسط کاربران نسبتاً مؤثر است. بنابراین، پیشنهاد می‌شود که مدیران کتابخانه به این عامل هم توجه کنند و ویتترین‌های به‌روز و متنوع در معرض نمایش بگذارند.
- یافته‌های پژوهش نشان داد دو متغیر کنجکاوی و حال‌وهوا در پژوهش حاضر که مربوط به کشش‌های خواننده می‌شوند، در امانت گرفتن کتاب‌های داستانی در بین کاربران کتابخانه خیلی مؤثر هستند. بنابراین، پیشنهاد می‌شود کتابداران و کارکنان کتابخانه‌های عمومی مهارت‌های مشاوره خوانندگان خود را تقویت کنند و هنگام مراجعه خواننده به کتابخانه برای امانت گرفتن کتاب به او مشاوره درست بدهند تا به کتاب مورد نظر خود برسد.
- با توجه به یافته‌های حاصل از پژوهش در بعد مولفه‌های کتاب‌محور، به ناشران و نویسندگان کتاب‌های عامه‌پسند، پیشنهاد می‌شود برای رقابت در بازار نشر به سمت داستان‌هایی با ضرباهنگ تند و سریع، داستان‌هایی با طرح پیچیده و بسته، داستان‌های چندشخصیتی و سراسر درگیری بین قهرمان و ضد قهرمان داستان، داستان‌های با شخصیت‌های واقعی و باورپذیر، داستان‌هایی با شخصیت‌های پویا و داستان‌هایی که راوی آن شخصیت اصلی داستان است، داستان‌هایی با صحنه‌پردازی و فضاسازی عالی زمان و مکان وقوع داستان، داستان‌های مهیج و مخاطره‌آمیز و اسرارآمیز، داستان‌های دارای سبک و لحن صمیمی، ساده و محاوره‌ای بروند که از نظر کاربران کتابخانه عمومی پیروزی در وضعیت مطلوب و نسبتاً مطلوبی قرار دارند و در امانت گرفتن کتاب‌های داستانی عامه‌پسند مؤثر هستند.

تقدیر و تشکر

بدینوسیله از جناب آقای سیامک محبوب استادیار گروه علوم داده و هوش مصنوعی، سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، در انجام این تحقیق کمال تشکر و قدردانی را داریم.

منابع

- اکبرزاده، رجب، غفاری، سعید و خسروی، سعید. (۱۴۰۲). تأثیر استفاده از منابع اطلاعاتی دیجیتال هنرهای نمایشی در پیوند دادن کودکان شهرستان کاشان با مطالعه و کتابخوانی. *پژوهش‌های کتابخانه‌های دیجیتالی و هوشمند*، ۹ (شماره ۴) (پیاپی ۳۶)، ۱-۱۸. doi: 10.30473/mrs.2023.68490.1567
- جوادی‌یگانه، محمدرضا (۱۳۸۹). *رمان‌های عامه‌پسند و سیاست‌های فرهنگی در ایران*. سمینار فرهنگ عامه‌پسند و سیاست‌های جهانی، دانشگاه بریستول، انگلستان، ۱۱ و ۱۲ سپتامبر.
- حریری، نجلا و کرکوتی، سارا (۱۳۹۴). علل گرایش به مطالعه کتاب‌های روان‌شناسی عامه‌پسند مطالعه موردی: کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، شماره ۸۱، ص. ۱۹۹-۲۱۵.
- سلطانی، فاطمه (۱۴۰۰). بررسی کارکرد تعلیمی فانتزی در داستان‌های کودکان و نوجوانان. *پژوهشنامه ادبیات تعلیمی*، ۱۳ (۴۹)، ۵۹-۸۶.

صابری، نادیا؛ زمانپور، عنایت الله (۱۳۹۵). واکاوی جاذبه‌های داستان‌های ترجمه شده کودک و نوجوان. مجموعه مقالات نخستین همایش دوسالانه ادبیات کودک و مطالعات کودکی: ادبیات، کودک دیروز، کودک امروز. تهران: خانه کتاب.

عرب‌شیبانی و دیگران (۱۳۹۷). بررسی ویژگی محتوایی و شخصیت‌پردازی رمان‌های پرفروش نوجوان منتشرشده بین سال‌های ۱۳۸۰-۱۳۸۹. تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی، دوره ۲۴، شماره ۱، ص. ۱۲۵-۱۴۷.

غزالی، لاله (۱۳۹۳). بررسی ساختاری و محتوایی رمان عامه‌پسند فارسی با تکیه بر سه رمان سهم من، بامداد خمار و دالان بهشت. پایان‌نامه کارشناسی ارشد پردیس تحصیلات تکمیلی دانشگاه علامه طباطبائی.

کوهی رستمی، منصوره نیل درار، سارا و نجف‌پور مقدم، پروین (۱۴۰۲). بررسی عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر عادت خواندن دانشجویان کارشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز. تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی ۶۵-۷۸، (۱) ۵۷، محبوب، سیامک (۱۳۹۱). کتابخانه‌های عمومی و سرانه مطالعه. تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی. ۱۸ (۱)، ۱۱۷-۱۳۳.

معدنی، سعید و علم‌زاده، سمیه (۱۳۹۴). عوامل مؤثر در گرایش نوجوانان به خواندن داستان‌های فانتزی (با تأکید بر هری پاتر). مطالعات جامعه‌شناختی ایران، شماره ۶، ص. ۱-۲۱.

هاشم‌زاده، محمدجواد؛ خودکار، مریم؛ کیانی، محمدرضا و سنگری، محمود. تأثیر نشست‌های کتاب‌خوان با محوریت ادبیات نوجوانان بر میزان مسئولیت‌پذیری اعضای ۹ تا ۱۴ سال کتابخانه عمومی شهر مود. تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی، ۲۱۱۱۰-۲۱۱۱۰.

یاری، شیوا و اجاقی، رضوان (۱۳۹۵). شناخت عوامل اثرگذار بر خواندن لذت‌بخش. تعامل انسان و اطلاعات، شماره ۱۲، ص. ۵۶-۷۰.

یاری، شیوا، نوروزی، علی رضا، فهیم نیا، فاطمه، و نوک‌ریزی، محسن. (۱۴۰۰). شناسایی مولفه‌های رفتار انتخاب منابع اطلاعاتی کاربران کتابخانه‌های عمومی به روش فزاترکیب. تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی (پیام کتابخانه)، ۲۷ (۱) (پیاپی ۱۰۴)، ۷۱-۱۰۱.

Dali, K. (2014). From book appeal to reading appeal: redefining the concept of appeal in readers' advisory. *Library Quarterly*, 84(1)

Huysmans, F. & Hillebrink, C. (2008). The future of the Dutch public library: Ten years on, SCP: *The Hague, Netherland*.

Jacoby, J. W., & Edlefsen, K. (2020). "I love paw patrol!": Book selection and the allure of popular media characters among preschoolers. *Journal of Research in Childhood Education*, 34(2), 208-222.

Lee, J. H., Cho, H., & Windleharth, T. (2017). Toward an Understanding of Cross-Media Appeals for Readers' Advisory. *Annual Meeting of the Association for Information Science & Technology, Washington, DC, VA | Oct. 27-Nov. 1*

Mikkonen, A. and Vakkari, P. (2012), "Readers' search strategies for accessing books in public libraries", *Proceedings of the 4th Information Interaction in Context Symposium*, ACM Press, New York, NY, pp. 214-233.

Ooi, K. (2008). How adult fiction readers select fiction books in public libraries: a study of information-seeking in contex. School Of Information Management, Victoria University of Wellington.

- Saricks, J. G. (2005). Readers' Advisory Service in the Public Library. *American Library Association*.
- Suominen, S. (2023). Novel genre explaining borrowings from the public libraries. *Informaatiotutkimus*, 42(3-4), 5–19. <https://doi.org/10.23978/inf.127439>.
- Suominen, S. (2024). What are the determinants for public library borrowing? Lessons from the Helsinki region. *Culture & Business*, 1(1), 1-22.
- Taylor, J. B., Hora, A., & Krueger, K. S. (2019). Self-selecting books in a children's fiction collection arranged by genre. *Journal of Librarianship and Information Science*, 51(3), 852-865.
- Vakkari, P. and Serola, S. (2012). Perceived outcomes of public libraries. *Library & Information Science Research*, 34(1), 37-44.
- Vitella, F. (2022). Comics, the library has those: how public libraries can use graphic novels to foster reading communities. *Journal of graphic novels and comics*, 13(1), 72-92.

زودآیند/ ویرایش نشده